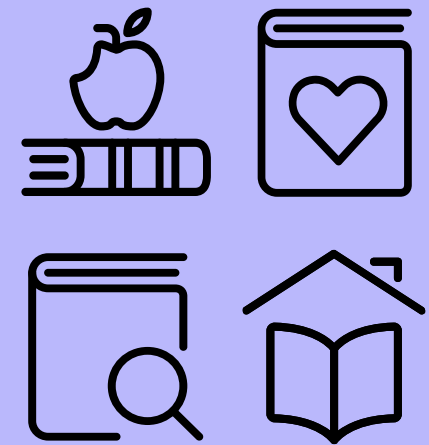

RaRa teenused loov- ning uurimis- ja praktiliste tööde juhendajatele

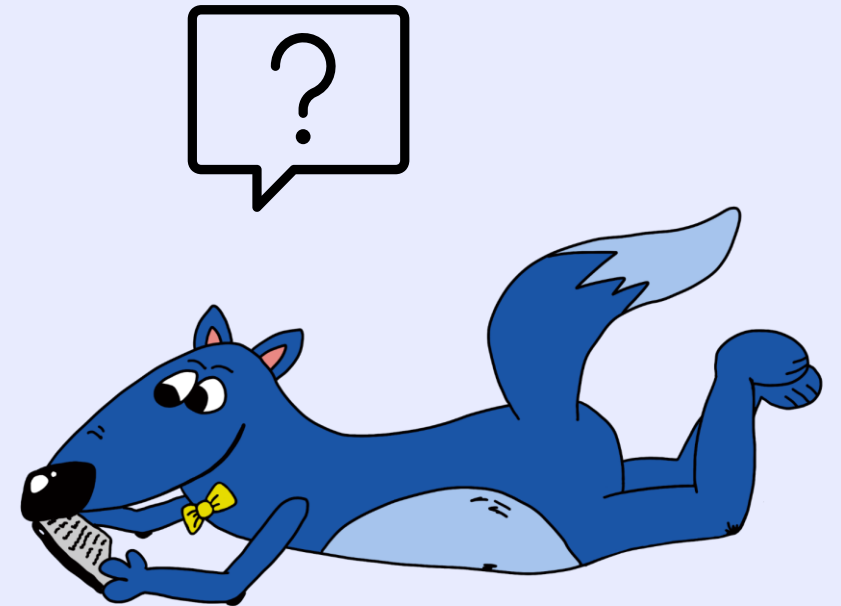
Riina Tamm

Eesti Rahvusraamatukogu
Hariduskeskuse juhataja
2. november 2023

Milliseid teenuseid ehk haridustegevusi pakume?

- Haridusprogrammid/teematunnid
- Veebitunnid
- E-õppematerjalid
- Infonõustamine
- digiLabori tööriistad
- jne

Haridustegevuste teemad lähtuvad RaRa kogudest:

- Eesti keel ja kirjandus
- Eesti kultuuripärand
- Infopädevus
- Meediapädevus
- Ajalugu
- Geograafia
- Euroopa Liit
- Parlament, seadusandlus, õigusinfo
- Majandus
- Kunst, muusika

Meie teematunnid on:

- riiklikute õppekavade eesmärkidest ja õpiväljunditest lähtuvad
- 45 -75 minutit pikad
- tasuta
- mängulised, õpilaste koostööd ja loomingulisust arendavad.

Läbiviijateks on RaRa spetsialistid meie haridusvõrgustikust.

Hetkel pakume 22 programmi erinevatele vanuseastmetele.

„Infolabürint - eluks valmis!?“ programmid

- Kiirtee usaldusväärse uurimistöoni
- Artiklite ja fotode varalaegas
- Uuri! Leia! Viita!
- Libastudes libauudistele (kaks erinevat tundi)

Kirtee usaldusväärse uurimistöoni

Kirjaliku info otsingujuhised

- Otsingunipid (AND, OR, NOT; fraasiotsing, kärpimine jne)
- E-kataloog ESTER
  - Üliõpilastööd
  - Raamatud
- Rahvusraamatukogu otsinguportaal
  - E-raamatud
  - Artiklid

Kirtee usaldusväärse uurimistöoni (10.–12. klass)

*Kirjutad uurimistööd, aga sinu poolt valitud märksõnadest enam ei piisa?
Kuidas leida kiiresti vajalikku, kvaliteetset ja usaldusväärset informatsiooni?*

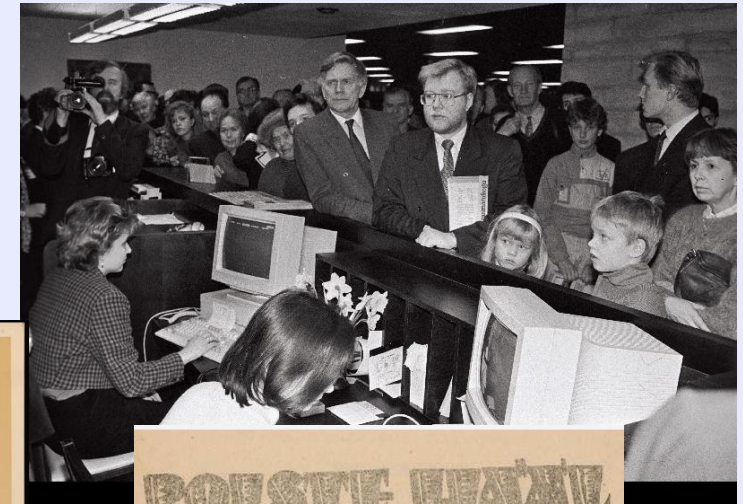
Olemas ka veebitunnina

Artiklite ja fotode varalaegas

Lisaks kirjaliku ja pildilise info otsingu oskustele ka arhiivmaterjalide kasutusvõimaluste tutvustus

- Erinevate andmebaasid
  - DIGAR – Digitaalarhiiv
  - DEA – DIGAR Eesti artiklid
  - FOTIS –
Rahvusarhiivi fotoinfosüsteem
- Plakatid, fotod, artiklid ajalehtedest ja ajakirjadest jpm

Olemas ka veebitunnina

Uuri! Leia! Viita!

Õpilased otsivad netist ja lugemissaalist materjale, mida õpivad APA-stiilis viitama

- Erinevate andmebaaside tutvustamine
  - E-kataloog ESTER
  - Artiklite andmebaas
  - Digitaalarhiiv DIGAR
  - Lugemissaali riulid

Uuri! Leia! Viita! (10.–12. klass)

*Otsid oma (humanitaarvaldkonna) uurimistööks materjali?
Soovid leida nii raamatuid kui artikleid?
Seda nii paberkandjal kui elektrooniliselt?
Ja pead sellele kõigele ka korrektselt viitama?*

Ainult kohapeal

Libastudes libauudistele

- Kas oskad meedias levivat infot ja allikaid kriitiliselt hinnata?
- Kuidas tunned ära valeinfo või pildimanipulatsiooni?
- Mida tead süvavõltsingute tegemisest?

Valeuudise bingo

MILLAL ON UUDIS AVALDATUD? KAS ALLIKALE ON LISATUD AUTOR(ID)? KAS FAKTIDELE ON VIIDATUD?

Mille alusel kindlaks teha, kas pildiga on manipuleeritud?

- Varjude olemasolu (kas isikutel/objektidel on vari);
- erinev valgus (eredus, kontrastsus);
- ebaproportsionaalsed või mitte ühilduvad (või hägustatud) jooned/ääred;
- ebaloomulikud värvitoonid;
- väga halb kvaliteet;
- on näha, et pilti on lõigatud (nt mingi oluline element on kontekstist välja jäetud).

- Üks kõige lihtsamaid mooduseid foto allika tuvastamiseks on kasutada näiteks **Google Image** kaudu otsimist või siis kasutada otsingumootorit **TinEye**.

TROLLIST TARGEM!
MEEDIAPÄDEVUSE KAARDIMÄNG

MÄNG TROLLI VASTU

INDIVIDUAALNE MÄNG

BAD NEWS

Valeuudistest hirmsa kaoseni!
Kui madalale suudad langeda?
Kogu endale võimalikult palju jälgijaid

MÄNGIMA

Mängu info

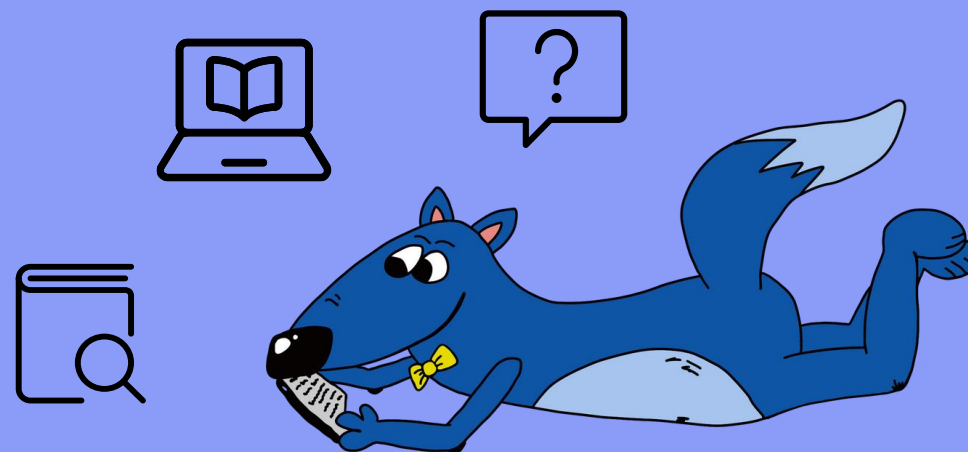
Olemas ka veebitunnina

A silver laptop is open on a light-colored wooden desk. The laptop screen is black and displays the text rara.ee/ and programmid in orange. To the left of the laptop is a decorative bar chart with four bars of varying heights. To the right is a small potted plant in a white square pot and a geometric wireframe object.

rara.ee/
programmid

Kiirtee usaldusväärse uurimistööni

Ingrid Polis
Humanitaaria ja kunstide
raamatukogu
2.11.2023

Täna vaatame:

- Boole'i operaatorid - mis need on?!
- e-kataloog ESTER
- Google Scholar
- Katsetame!

✓ **Tunnid toimuvad:**

- **RaRa-s kohapeal (Narva mnt 11)**
- **veebitunnina**

Otsingu ettevalmistus

- **Mis teemal ma infot vajan?**
  - Mida ma juba sellest teemast tean?
- **Mis on antud teema keskne probleem (küsimus)?**
- **Kui vana võib informatsioon olla?**
  - Millisel ajaperioodil ilmunud?
- **Kas vajan eestikeelset või ka võõrkeelset materjali?**

Boole'i operaatorid

AND/OR/NOT – mida nendega teha saab?

Lahendame ülesandeid -

bit.ly/RRallikad

Boole'i loogikaoperaatorid

AND, OR, NOT

<https://rockwellschrock.com/boolean>

- **AND - piirab otsingut**

Sellega ühendatud sõnad peavad kõik otsingus esinema, nt *õpetajad AND emotsioonid*

- **OR - laiendab otsingut**

Peab esinema kas üks või teine (vähemalt üks), nt *õpetajad OR emotsioonid*

- **NOT - kitsendab otsingut**

Esimene sõna peab esinema, teine ei tohi esineda, nt *emotsioonid NOT õpetajad*

ROHKEM OTSINGUNIPPE LEIAB:

www.rara.ee/materjalid/infootsing-see-on-imelihtne/

Siin on sinu tasuta õppematerjal, mille käigus saad tutvuda erinevate andmebaasidega, trikke ja nippe nendest info leidmiseks, vahvaid ülesandeid, millega end proovile panna.

Otsingunippe saab kasutada Google otsingus, ESTERis, erinevates raamatukogude andmebaasides jm.

E-kataloog ESTER

www.ester.ee

- Eesti suuremate raamatukogude ühiskataloog
- Sisaldab infot kõigi antud raamatukogudesse saabunud väljaannete (raamatud, ajakirjad, ajalehed, üliõpilastööd jms) kohta
- Samuti leidub kataloogis peamiselt vaba ligipääsuga ja Eesti päritolu e-materjale
- Eestikeelne kirjandus on täies mahus e-kataloogis kajastatud

Leidke Google Scholarist (scholar.google.com)
Andres Kohvi 2022. a Eesti Maaülikoolis kaitstud magistritöö.

bit.ly/RRallikad

Google Scholar

scholar.google.com/

- Sisaldab teadusartikleid ning uurimistöid
- Leiab artikleid, raamatuid, sisukokkuvõtteid jpm
- Eestikeelsed artiklid ja uurimustööd on üldjuhul vabalt kättesaadavad
- Andmebaasid on kas tasulised (kus täistekstile tuleb osta juurdepääs), täielikult või osaliselt vaba juurdepääsuga
- Raamatukogud pakuvad oma lugejatele paljusid andmebaase tasuta kasutamiseks

Aitäh!

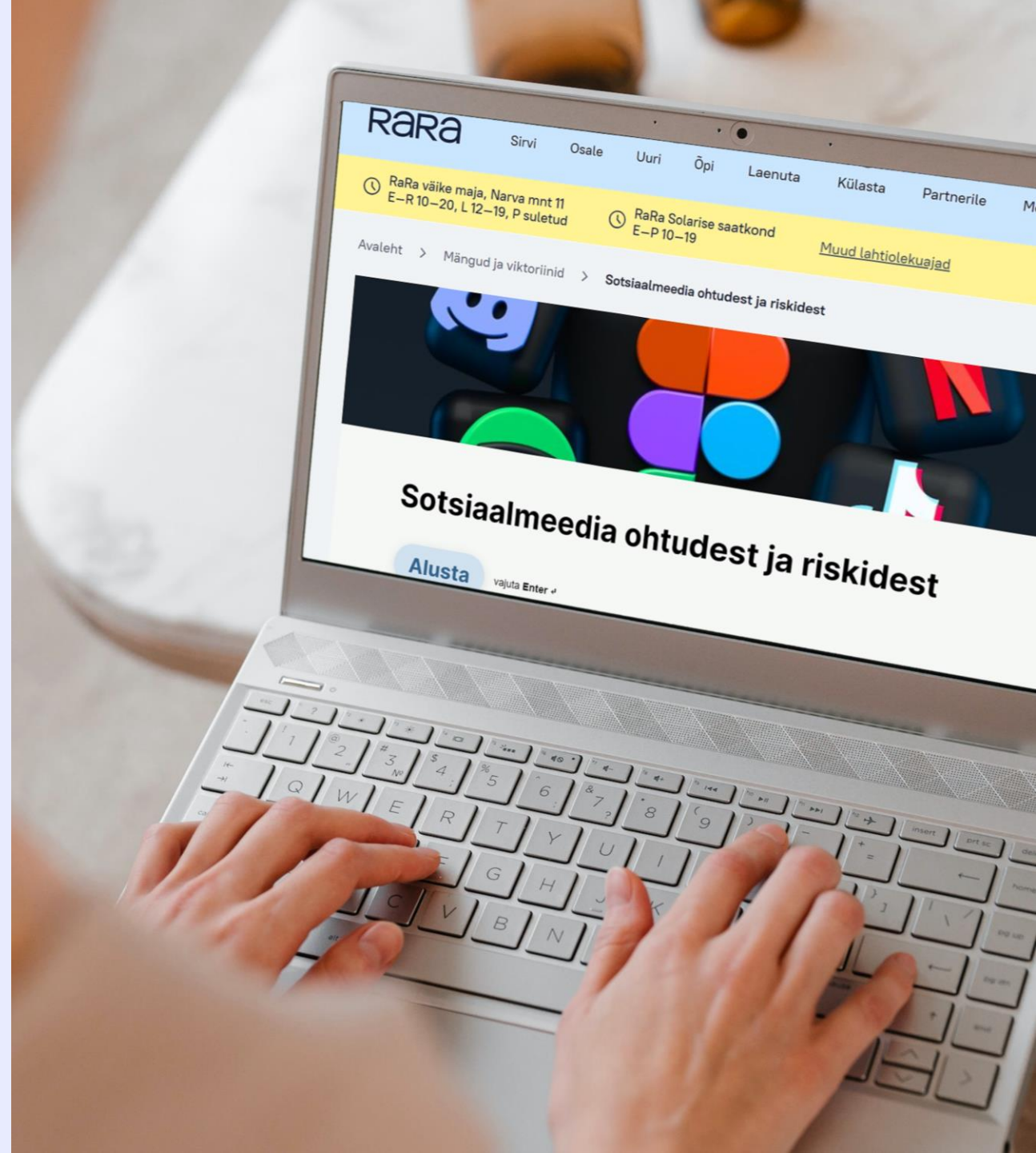
RARA EESTI RAHVUS-
RAAMATUKOGU

E-õppematerjalid

[rara.ee/materjalid](https://www.rara.ee/materjalid)

- Mängud ja viktoriinid
- Õppematerjalid
  - Infootsing – see on imelihtne
<https://www.rara.ee/materjalid/infootsing-see-on-imelihtne/>
  - Nullindate luule
Digivaramu koondab 2000. aastatel aktiivselt tegutsenud eesti luuletajate digitaalselt kättesaadava loomingu.
<https://nullindateluule.wixsite.com/digivaramu>

Infonõustamine ja päringud

- KÜSI MEILT - nõustamine nii silmast-silma kui ka veebis
  - info@rara.ee
  - <https://www.rara.ee/uuri/infoparing/>
- Infot saad küsida ka veebivestluse kaudu
- Tule infonõustamisele
<https://www.rara.ee/uuri/infonoustamine>

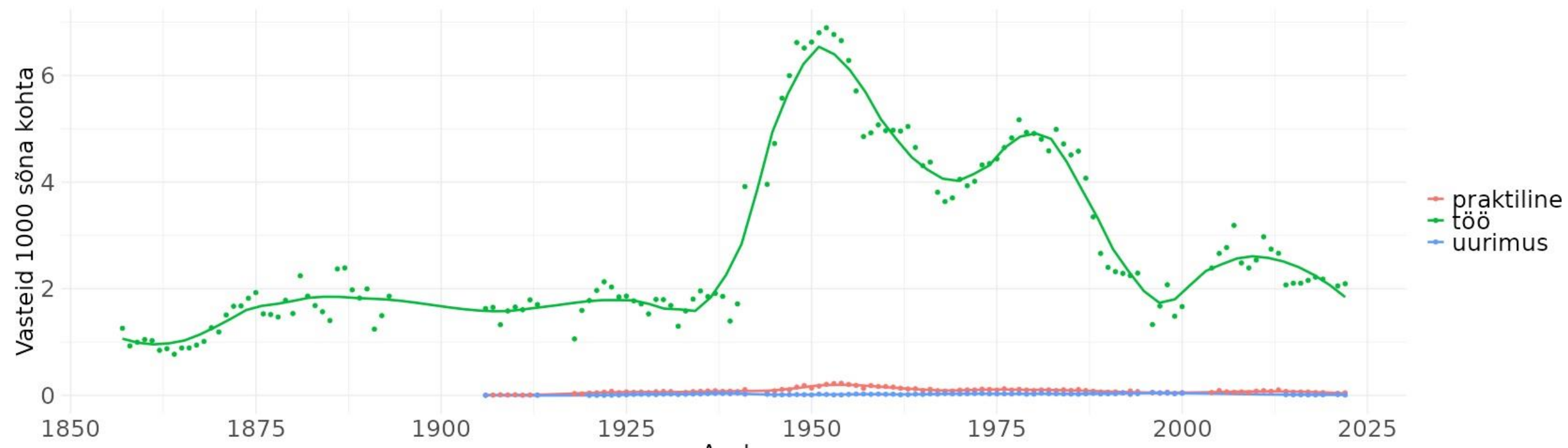

digiLabori tööriistad

<https://digilab.rara.ee/tooriistad/>

Sõnamitmike loendaja ajalehtedes

<https://digilab.rara.ee/tooriistad/sonamitmikud-ajalehtedes/>

Aitäh osalemise ja tagasiside eest!

Eesti Rahvusraamatukogu
Hariduskeskus
2023

haridus@rara.ee
www.rara.ee/meist/kontakt/#hariduskeskus